

установах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України, трималося 141 916 осіб [4], які після повернення з місць позбавлення волі стають активними носіями традицій, норм та звичаїв кримінальної субкультури і пропагують її цінності у нестабільному сучасному українському суспільстві.

Культурно-трансформаційні процеси в сучасній Україні, яка із здобуттям незалежності активно стала на шлях побудови правової держави та громадянського суспільства, характеризуються розвоєм асоціальних субкультур. Тому одним із найважливіших завдань цілеспрямованої державної політики в сучасних умовах дуже актуальною є систематична боротьба з будь-якими проявами чи пропагандою елементів кримінальної субкультури.

Список використаних джерел:

1. Александров Ю. К. Очерки криминальной субкультуры / Ю. К. Александров. – М.: Права человека, 2001. – 152 с.
2. Виговський Д. Л. Кримінальна субкультура в механізмі злочинності неповнолітніх: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право, кримінологія; кримінально-виконавче право» / Д. Л. Виговський. – К., 2006. – 20 с.
3. Гель А. П. Татуювання як специфічне джерело криміналістично значущої інформації про властивості особи злочинця / А. П. Гель // Держава і право. Збірник наук праць. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корещького НАН України, 2001. – Вип. 9. Юридичні і політичні науки. – С. 370–376.
4. Державна пенітенціарна служба України. – Заголовок з екрану. – <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/628075>
5. Козлюк Л. Г. Кримінологічна характеристика особистості злочинця, який вчинив статевий злочин щодо неповнолітнього: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук спец. 12.00.08 / Л. Г. Козлюк. – К.: НАН України, 2009. – 16 с.
6. Пирожков В. Ф. Законы преступного мира молодежи (криминальная субкультура) / Виктор Федорович Пирожков. – Тверь: ИПП «Приз», 1994. – 328 с.
7. Старков О. В. Криминальная субкультура : спецкурс / О. В. Старков. – М., 2010. – 240 с.

ЕТАПИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Євстафівич Андрій Миколайович, курсант факультету підготовки кадрів для підрозділів боротьби з незаконним обігом наркотиків Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент *Лоциньська Н.В.*

Українська мова – національна мова багатомільйонного українського народу. Вона належить до високорозвинених мов із давніми писемними традиціями. У ній тисячолітня історія нашого народу – історія тяжка, кривава, із злетами та падіннями, осяяна духом свободи та незалежності Української держави, бо ж український народ, походження якого сягає глибини століть, який ніколи не завойовував чужих земель, віками змушений був зі зброєю в руках оборонятися і відстоювати своє право на вільне життя.

Видатний педагог К. Ушинський сказав: «Відберіть у народі все – і він усе може повернути, але відберіть мову – і він ніколи вже більше не створить її; вимерла мова в устах народу – вимер і народ» (4, С.21). Українська мова є продуктом тривалого розвитку з VII ст. і до наших днів. У її історії виділяють такі періоди:

1. Спільнослов'янська (III тис. до н.е. – VI ст. н.е.)
2. Давньоруська мова (VII ст. – перша половина XIII ст.)
3. Староукраїнська мова (друга половина XIII – XVIII ст.)
4. Нова українська мова (XIX – XXI ст.)

Праслов'янська мова об'єднувала близькоспоріднені діалекти слов'янських племен. У системі вокалізму ця мова мала монофтонги й дифтонги, які були і довгими, і короткими, усі склади були відкритими, наголос - музичний, приголосні та голосні поєднувалися за законами сингармонізму. На початковому етапі приголосні не розрізнялися за твердістю й м'якістю. На пізньому етапі розвитку праслов'янської мови виникли м'які приголосні, серед них – шиплячі [дж], [ж'], [ч'], [ш']. Кількість приголосних зростала, виникло протиставлення між твердими і м'якими приголосними. Відповідно зменшувалася кількість голосних: зникли всі дифтонги, не стало різниці між довгими і короткими голосними.

Після розпаду слов'янської територіальної єдності в VI ст. розпалася і єдина праслов'янська мова. У мові східних слов'ян у продовж VII-IX ст. відбулося чимало змін у фонетиці, що відрізняють її від західнослов'янських і південнослов'янських мов.

У цей період формуються галицько-подільське та києво-поліське наріччя, які лягли в основу української мови. Українцями стали ті русичі, які залишилися на своїй прабатьківщині. В основу білоруської та російської мов лягла мова русичів, які колонізували землі балтів, фінів, тюрків, змішалися з етносом, що був носієм балтійських, угро-фінських та тюркських мов. У результаті мова русичів зазнала змін. Колонізаційний рух русичів був пов'язаний із впровадженням християнства на захоплених землях. Там вони ширили не розмовну давньоруську мову, а мову священних християнських книг - старослов'янську.

Давньоруська мова - це писемна мова. Найдавніші її пам'ятки дійшли тільки з другої половини XI ст., але є всі підстави вірити, що ця мова була в державному вжитку протягом усього X ст., бо нею написані вміщені у "Лаврентівському списку літопису" договори київських князів з греками 911, 944, 972 років.

Утворення єдиної держави на базі 13 літописних племен супроводжувалося й інтеграцією племінних діалектів в одну давньоруську мову. Від цих племінних слов'янських діалектів (мова антів) були успадковані лексика, фонетичні й граматичні риси. Мова поповнювалася новими словами, що з'явилися в період Русі, поступово вироблялася у фонетичній системі та граматичній будові. Усна мова південної Русі розвивалася на основі діалектних наріч, а не писемної мови. Між усною народною та літературною мовою була велика різниця, бо давньоруська

писемна мова позначена відчутним впливом старослов'янської та старогрецької літературних мов.

В усній формі давньоруської мови XI - XII ст. відбулися зміни у фонетиці, що повели за собою десятки нових фонетичних змін, які на різних територіях давали неоднакові результати, що прискорило процес витворення трьох східнослов'янських мов: української, російської та білоруської. [5, С.81].

Староукраїнська мова – це продовження давньоруської писемної, але в нових умовах, із дуже зміненим лексичним, фонетичним та граматичним інвентарем мови.

Літературна староукраїнська мова довго знаходилася під впливом давньоруської писемної традиції, яка затримувала відтворення фонетичних змін. У лексиці були й нові українські слова, хоч традиційно вживалися й давньоруські. Зберігався, як і раніше, сильний вплив старослов'янської мови, були лексичні запозичення з польської, латинської, грецької мов, а з середини XVII ст. відчутно впливала і російська мова. [1, С.22].

Крізь цю мовну строкатість все виразніше пробивалися живомовні українські народні елементи – лексичні, фонетичні, граматичні. Українською мовою перекладають Святе Письмо (“Пересопницьке Євангеліє”, 1556 р.), пишуть грамоти урядових канцелярій, козацькі літописи, грамоти, інтермедії тощо. Отже, староукраїнська мова – це мова літературних творів, державних документів, світського листування і навіть релігійних книг XIV – XVIII століть.

Народ же у той час говорить інакше, ближче до сучасної української мови, про що свідчать українські народні пісні XVII ст. (“Іхав козак за Дунай”, “За світ встали козаченьки”, “Ой не ходи, Грицю”), народні думи та ін. Писемна староукраїнська мова ще значно відрізняється від усної народної, але все активнішими стають тенденції до їх зближення.

Староукраїнська літературна мова (писемна) була державною не лише на Україні, але й у Литві та Молдові.

Нова українська літературна мова починається з “Енеїди” І.П.Котляревського, три частини якої побачили світ у 1798 році. Творилася нова літературна мова на зразках усної народнорозмовної мови Наддніпрянщини, Поділля, Галичини, Волині, Слобожанщини. Зачинателями цієї мови були І.Котляревський, Г.Квітка-Основ'яненко, Є.Гребінка, П.Гулак-Артемовський. Основоположником нової української літературної мови є Т.Шевченко. Її збагатили протягом XIX – XX ст. Панас Мирний, Михайло Старицький, Леся Українка, Іван Нечуй-Левицький, Михайло Коцюбинський, Іван Франко та сотні інших письменників зі всіх українських земель. Її витворили не лише майстри художнього слова – письменники, а й науковці різних галузей знань, публіцисти й педагоги.

Сучасна українська мова крім писемної форми, має й усну форму, яка не відрізняється від писемної ні фонетикою, ні граматичною будовою, але має дещо відмінні засоби комунікації, куди, крім мовних, входять ще й позамовні чинники виразності (екстралінгвальні), напр., міміка й жести.

Загальнонаціональна українська мова має територіальні різновиди усного мовлення – діалекти. Є три наріччя: північне, південно-східне й південно-західне. Кожне з них ділиться на говірки. Північне має 3 групи говірок: східнополіські, середньополіські та західнополіські. Південно-східне наріччя ділиться на середньонадніпрянські, слобожанські та степові говірки. Південно-західне наріччя має у своєму складі: подільські, волинські, наддністрянські, буковинсько-покутські, гуцульські, бойківські, надсянські, лемківські, а також середньозакарпатські говірки.[3, С. 8].

На великому просторі від Сяну до Дінця сучасна українська мова виявляє однотайну єдність. Представники різних говірок без труднощів розуміють один одного. Відбувається процес нівеляції діалектів, які все більше наближаються до норм сучасної української літературної мови. Цьому сприяють школа, преса, книги, радіо, телебачення.

Сьогодні українська літературна мова є державною. Вона використовується у справоведенні й навчанні, законодавчих і виконавчих актах, в культурі й побуті. Проте, поза сумнівом, з моменту переходу української мови у політичну площину, це стало однією з основних проблем розвитку сучасної української мови. Українство зобов'язане дати рішучу відповідь всім, хто намагається позбавити нас власної мови, бо українська мова – єдиний шлях збереження української державності.

Список використаних джерел:

1. Житецький П. Нарис літературної історії української мови в XVII ст. – Львів, 1941.
2. Кримський А. Нарис історії українського правопису до 1927 року // Твори: У 5 т., - К.: Наукова думка, 1973.
3. Огієнко І. Історія української літературної мови. – К.: Наша культура і наука, 2004.
4. Ушинський К. Вибрані твори. – К.: Рад. Школа, 1987.
5. Шахматов О. Кримський А. Нарис з історії української мови та хрестоматія пам'яток староукраїнщини XI – XVIII в.в. - 1924